

Ing. Mgr. Peter Baláži, PhD.
Katedra financií
Národohospodárska fakulta
Ekonomická univerzita v Bratislave

Recenzia na predkladanú monografiu „ Finančná gramotnosť na stredných školách “

Vedúci autorského kolektívu : prof. Ing. Rudolf Šlosár, PhD.

Význam ekonomickej výchovy a vzdelávania na uplatnenie sa v dnešnej dobe je nesporný. Aj preto možno jej prvky nájsť na všetkých stupňoch našej výchovno – vzdelávacej sústavy – od základných škôl, cez stredné školy až po vysoké školy. Veľmi dôležitú úlohu hrá ekonomické vzdelávanie aj v rámci ďalších foriem vzdelávania dospelých v systéme celoživotného vzdelávania.

Viacerými prieskumami však bolo dokázané, že väčšina mladej generácie nemá dostatočné ekonomické znalosti, a najmä v oblasti finančnej gramotnosti nedosahuje úroveň vedomostí, aká je vo vyspelých krajinách s trhovou ekonomikou. Preto vláda SR v júli 2008 prijala stratégiu vzdelávania vo finančnej oblasti a manažmentu osobných financií, na základe ktorej bola Ministerstvom školstva SR a Ministerstvom financií SR vytvorená medzirezortná expertná skupina, ktorá vypracovala ucelený dokument s názvom „ Národný štandard finančnej gramotnosti verzia 1.0“. Tento vstúpil do platnosti od školského roku 2009/2010, a to jeho zapracovaním do štátnych a školských vzdelávacích programov základných a stredných škôl.

Na Katedre pedagogiky Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave sa riešitelia pod vedením Ing. Dariny Orbánovej, PhD. úspešne zhostili vypracovania recenzovanej monografie v rámci projektu KEGA č. 121-026EU-4-2010 s názvom Finančná gramotnosť na základných a stredných školách.

Recenzovaná monografia obsahuje 9 kapitol a 24 podkapitol v rozsahu 184 strán. Kapitoly a podkapitoly sú navzájom vyvážené a sú usporiadané v logickej štruktúre. To považujem aj z hľadiska používateľa za veľmi prospešné.

Prvá kapitola pod názvom Vzťah peňazí, cien a inflácie je z hľadiska rozsahu pomerne malá, čo je aj samozrejmé, pretože cieľom je v prvom rade vysvetliť, resp. zopakovať základné vzťahy medzi peniazmi, cenami a infláciou. Autor prof. Šlosár tu veľmi prehľadným

spôsobom objasňuje tieto tri veličiny a ilustruje to aj krátkymi výstižnými príkladmi. V závere kapitoly je didaktický test, ktorý pomáha k overeniu nadobudnutých vedomostí.

Druhá kapitola pod názvom Hospodárenie domácností pri preberaní tém z finančnej gramotnosti je taktiež dôležitá. Má veľký význam z hľadiska praktického využitia pre budúci život žiakov. Týka sa to predovšetkým hospodárneho a efektívneho využitia peňažných prostriedkov, zásad správneho zostavenia osobného či rodinného rozpočtu pri poznaní ekonomického významu príjmov a výdavkov a dodržaní zásady reálnosti. Vhodne je tu zakomponované aj efektívne hospodárenie s majetkom domácností.

Tretia kapitola pod názvom Bankový systém v Slovenskej republike uvádza do problematiky bankovníctva a to tak centrálného ako aj komerčného. Je písaná ľahkým štýlom a zrozumiteľne, čo považujem za veľmi prínosné. Žiak má pod vedením učiteľa správne pochopiť dvojzložkovosť bankovej sústavy v Slovenskej republike. Má si správne uvedomiť postavenie dlžníka a postavenie veriteľa. Je to vhodné aj z hľadiska právneho prípadne zmluvného týchto dvoch osobitných avšak navzájom prepojených subjektov. Veľmi potrebné je aj zhodnotenie pôsobenia nebankových subjektov v Slovenskej republike a to na príkladoch aj ich neblahého účinkovania.

Štvrtá kapitola pod názvom Poisťovne a význam poistenia pre jednotlivca a pre domácnosti je vzhľadom na praktický reálny ekonomický život veľmi aktuálna. Kapitola jasne a zrozumiteľne prezentuje aj postavenie poistenia rôznych rizík v životnom ako aj neživotnom poistení. Poistenie nás od najrôznejších foriem sprevádza už od narodenia cez celý náš produktívny život. Kapitola je vhodne doplnená praktickými príkladmi zo života.

Piata kapitola sa nazýva Investovanie na finančnom trhu. Tu sú žiakom vhodne prezentované možnosti efektívnej alokácie voľných zdrojov do finančných aktív. Je to problematika veľmi zaujímavá, sú k tejto problematike dostupné aj originálne primárne zdroje vo forme rôznych propagačných materiálov. Podľa skúseností je to téma obľúbená, najmä oblasť produktov.

Šiesta kapitola s názvom Zamestnanosť a nezamestnanosť, dane dáva vhodný makroekonomický pohľad na predmetnú problematiku. Je to téma, ktorá v posledných rokoch zvlášť rezonuje jak v akademickej tak aj v mediálnej rovine v súvislosti so spojením s hospodárskou a finančnou krízou. Je to téma, ktorá sa týka perspektívy a uplatnenia žiakov v budúcnosti a je nutné im objasniť v tejto súvislosti nutnosť kvalitného vzdelania a poctivej práce. Tu je vhodné dbať na právne povedomie v oblasti pracovno – právnych vzťahov. Táto kapitola má aj praktický rozmer, najmä pri precvičovaní činností uchádzania sa do pracovného pomeru až po jeho realizáciu.

Siedma kapitola pod názvom Psychologické aspekty finančnej gramotnosti je určená skôr pre pedagógov s cieľom obrátiť ich pozornosť psychologický pohľad na ekonomickú výchovu, vzdelávanie. Pochopenie zvláštnosti psychologického pohľadu je považované za primárne pre ich tvorivú aplikáciu v praxi.

Kapitola v poradí ôsma pod názvom Pedagogické aspekty vyučovania finančnej gramotnosti je taktiež určená osobitne pre pedagógov. Autorka doc. Kompolťová tu špecifikuje vhodnosť využitia výchovno – vzdelávacích cieľov, apeluje na vhodnú didaktickú transformáciu učiva a dopĺňa ju príkladom.

Deviata kapitola Základné možnosti využitia informačno – komunikačných technológií /IKT/ pri zvyšovaní finančnej gramotnosti žiakov predkladá možnosti získavania informácií k predmetnej problematike najmä pomocou internetu. Pozitívne hodnotím upozornenia, ktoré autor Ing. Pasiar predkladá a to najmä dôveryhodnosť informácií, oblasť ochrany a podobne. Žiaci by si mali osvojiť správne hľadanie potrebných informácií a takisto mali by sa vedieť správne orientovať vo svete finančných produktov a informácií z oblasti finančného vzdelávania. V zjednodušenej forme prezentuje ich efektívne využitie, a to aj grafickými príkladmi. Kapitola je písaná ľahkým štýlom, čo však neuberá na jej kvalite.

Zároveň chcem vyjadriť pochvalu a poďakovanie vedúcej projektu ako aj vedúcemu autorského kolektívu a všetkým riešiteľom za prácu, ktorou snád' uľahčia učiteľom stredných škôl zvládať vzdelávanie žiakov v tak neľahkej oblasti ako je finančná gramotnosť.

Ing. Mgr. Peter Baláži, PhD.
Katedra financií
Národohospodárska fakulta Ekonomickej univerzity
Dolnozemska cesta 1
852 35 Bratislava 5